

Amnestie prezidenta republiky trochu jinak

eFocus

Téměř každý článek, glosa nebo pojednání o amnestii prezidenta Václava Klause začíná povzdechnutím, že o amnestii bylo již napsáno vše a pak pokračuje až k závěru, že by se do budoucna měla pravomoc vyhlášovat amnestii, jakožto feudální přežitek, prezidentovi odejmout. Výjimkou není ani glosa ctěného kolegy a rovněž lektora Ústavu práva a právní vědy, o.p.s., pana doktora Kolmana, publikovaná na portále www.epravo.cz dne 15. 5. 2013, pod číslem 91438 s názvem „Kdo psal amnestii?“.[1] S obsahem článku souhlasím i já, a ač byl pověstnou poslední kapkou, která mě přiměla napsat následující řádky a přidat se tak k těm, kdo se k amnestii vyjádřili, není smyslem tohoto pojednání polemika. Chci se snažit říci, co mě osobně v příspěvcích týkajících se amnestie chybělo, co jsem - možná vlastní vinou - přehlédl nebo co nebylo podle mého soudu akcentováno v míře, v níž to akcentováno býti mělo.

Protože doba letí a času je málo a dlouhé články prý nikdo nečte a argumenty v nich obsažené již vůbec ne, svezu se (tak trochu lacině, uznávám) na vlně této marketingově-mediální doby a nebudu ničím a vůbec argumentovat, ale pouze tvrdit (s trochou ironie by šlo říci, že nebudu první, kdo takovou metodu psaní kdy použil, a možná ani nebudu v menšině). Pokud mi někdo porozumí, budu moc rád, pokud nikoliv, reklamaci vyhovuji předem.

Především, důvod hledání toho, kdo psal amnestii, která, jak píše kolega Kolman, „již několik dnů hýbe českým mediálním prostorem“, je jediný: je jím středověké vplétání „viníka“ (viník je ten, komu je společenstvím přisuzována vina za stav, jež je hodnocen jako nežádoucí), do kola, k němuž je kurtován za účelem dalšího trápení pod dozorem a za hlasitého (a radostného!) křepčení davu. Amnestie je tak apriori označena za špatnou, to si mediální parta odsouhlasila a nyní se hledá viník, kterého bychom potrestali. Nic více, nic méně. Lidé, kteří poslední den prezidentského mandátu Václava Klause zapalovali na Hradčanech jeho figurínu a házeli ji do Vltavy, věří, že praktikováním tohoto středověkého woodu dosáhnou kýženého cíle a to smrti neoblíbené osoby. Není to závěr nikterak „ulitý“, vzpomeňte na nenávistné výroky a výbuchy nadšení při nedávném úmrtí britské expremiéřky Margaret Thatcher.[2] Že tento woodu model, jako vystřížený v Freudovy knihy Totem a tabu, živí (i) Česká televize v pořadu Otázky Václava Moravce, asi také nikoho nepřekvapí. To, zda chtěl potom v této spleti někdo využít situace a někoho - jak se mezi lidmi tohoto typu říká - „sestřelit“ (zde patrně pan Hasenkopf pana Koudelku, ale to sud' Bůh) je již jen kolorit nebo vyřizování osobních účtů, prostě ocas komety, ale primární je, že kometou samotnou je snaha potrestat prezidenta za amnestii a mediálně znemožnit odkaz jeho úspěšného prezidentského mandátu připomínáním amnestie jako něčeho, co je společensky vnímáno jako zavrženíhodné.

Za druhé. Diskuse o tom, kdo je za amnestii odpovědný, je také zbytečná. Je to prezident. Otázka, nakolik je dána odpovědnost premiéra za kontrasignační akt, již sama ve svém zárodku zakládá podezření ze snahy o zneužití ústavního práva k politické manipulaci. Prezident je, pokud to někdo nepostřehl, jen jiné označení pro krále a král amnestii vyhláší a král je za ní také odpovědný. S tím souvisí i otázka, zda má mít král (prezident) nadále pravomoc amnestii vyhlášovat nebo zda mu má být (tato ústavní pravomoc) jako přežitek feudálního pojetí státu odebrána. Já bych otázku takto nekladl, ale postavil bych ji jinak, a to tak, zda vůbec chceme a potřebujeme krále (prezidenta). V našem ústavním systému, jakožto i ve všech zahraničních ústavních systémech, kde má prezident

postavení obdobné jako v našem ústavním pořádku (neříkám že slabé; neříkám, že silné; říkám obdobné), je přeci přežitkem feudalismu samotný institut prezidenta, ne jen ta či ona jeho dílčí pravomoc. Prezident zde nereprezentuje moc výkonnou (ač je řazen do hlav o moci výkonné), v jejím materiálním slova smyslu, ale ryze ve smyslu formálním. Kdyby institutu prezidenta hned zítra ráno nebylo, nestalo by se s naší demokracií ani s dělbou moci vůbec nic, protože váha prezidenta je z hlediska toho nejdůležitějšího, tedy v systému „check and balances“, téměř nulová, a tam, kde přeci jen nějaká je, mohly by se jeho pravomocí zhostit s nulovými náklady jiné ústavní instituce.

Za třetí. Jediné, s čím v příspěvku kolegy Kolmana nesouhlasím, a co mě opravdu trápí, to ostatní je relativně jen „legrace“, je věta, která se stala v podstatě mainstreamovým názorem odpůrců amnestie a která zní, že „*V případech, kdy je udělena milost či vyhlášena amnestie, dochází k znevážení několikaleté práce soudců, státních zástupců a policistů. A to práce nikterak levné.*“ Já osobně vnímám sílu amnestie právě v tom, že ukázala, rozkryla a odhalila krtka. Prezident (nevím, zda to chtěl, ale myslím, že ano), vzal imaginární rýč a rozorl po uvážení jen tu část zahrady, kde 8 a více let vadly květiny a tráva a objevil krtka české justice, čítaje v to všechny orgány činné v trestním řízení. Že se krtek potom bránil, prskal a funěl a že byl asi větší, než si prezident myslel a mediálně prezidenta pokousal, to už je možná na úvahu o podcenění velikosti krtka ze strany prezidenta, tu však nyní nechme stranou. Pro mě osobně byla největším zklamáním nejen sama mediální hysterická a středověká atmosféra spočívající v honu na prezidenta ze všech médií i ústavních institucí, čítaje v ně dokonce i jednu komoru parlamentu a Ústavní soud (sic!), jehož předseda se v celé záležitosti angažoval minimálně mediálně více než výrazně, ale ještě více mlčení právníků. Mlčení právníků? Ano. Mlčení právníků, celé právní obce, lze-li takto označit všechny, kdo právo vystudovali a tak či onak je aplikují nebo o něm alespoň píší. Výjimek bylo skutečně jako šafránu a zaslouží si úctu.[3] Tak, jak se mediálním (a tím veřejnoprávním zejména, což je už otázka k zamyšlení skutečně vážnému) prostorem nesl esprit zlodějů a tunelářů, kterým „Klaus odpustil zasloužený kriminál“, tak zde nebyl nikdo, kdo by veřejnosti řekl, že

- v právním státě, kterým se naše země deklaruje být, platí předpoklad neviny; že tedy ti, které stát neúspěšně stíhá (a nemusí to ani být 8 a více let), nelze označovat za zloděje, ale jen za nevinné. Že se jedná o oběti, nikoli naopak,
- v návaznosti na ad a), že řadu těchto lidí deklasoval v některých případech i 17 letý pátrací „výkon“ orgánů činných v trestním řízení doživotně do role občanů druhé kategorie, že s řadou z nich nesou stigma letitého trestního stíhání jejich rodiny a děti, bez možnosti se jakkoliv relevantně společensky bránit, natož rehabilitovat,
- že rozsah majetků, které byly z (z tvrzené, nikoliv dokázané) trestné činnosti zabaveny, je jen promilovým zlomkem majetku, který je mediálně předhazován „obětím“ této (tvrzené, nikoliv dokázané) trestné činnosti, jinými slovy, že ti, kdo přišli o majetek, stejně nedostanou nic, i kdyby amnestie nebylo a že chlácholání v opačném gardu je lež jako věž,
- že v právním státě je jednou z klíčových zásad rychlost spravedlnosti a že není-li tato zásada dodržena, nebo je dokonce, jak ukázala amnestie, v tisících případech permanentně nedodržována, činí z právního státu stát, který je právním jen formálně. Mluvit v této souvislosti o zmarnění práce a peněz policistů a státních zástupců a soudců, není z tohoto pohledu vůbec přípustné.

Nedávno jsem si v souvislosti s parlamentními volbami v Itálii hledal na googlu všechny informace o italském expremiérově Silvio Berlusconi, abych fenomén tohoto politika a italské politické scény alespoň trochu poznal (měl jsem v tomto výrazný deficit a mám jej dodnes). Přitom jsem narazil na příspěvek, kde byla jedna věta o tom, že italskou státní policií nesčetněkrát vyšetřovaný Berlusconi byl již dvakrát amnestován, a to na základě italského zákona o amnestii (!). Nebyl jsem již tak důkladný, abych si vyhledal onen v článku jen letmo zmíněný italský zákon o amnestii, ale z oné jedné věty – bez záruky a bez nároku na reklamaci, neboť šlo o článek ryze populární a nikoliv

odborný - vyplýval jediný možný závěr, a to, že v Itálii existuje zákon, který amnestuje, rozuměj zbavuje stíhané osoby bez dalšího martyria trestního procesu, nepodaří-li se orgánům činným v trestním řízení (do určité doby v zákoně stanovené) dokázat vinu stíhaného. Rozumím myšlence, že na základě takového „zákona o amnestii“ nastává zastavení dalšího trestního stíhání přímo ze zákona, a to okamžikem uplynutí času, doby, po kterou měly orgány činné v trestním řízení povinnost učinit úkony potřebné ke zjištění všech okolností případu a dospět k závěru, zda byl nebo nebyl spáchán trestný čin. Umím si představit, že takový zákon by měl, aby věci tak závažné upravil, regulovat takové časové lhůty ve vztahu ke každému jednomu trestnému činu komplexně, a že by kladl zvýšené požadavky na počáteční právní kvalifikaci, od které by se odvíjela ona časová amnestijní lhůta a musel by obsahovat řadu výjimek, a v rámci legislativního procesu by musel být skutečně vážen každý paragraf tisíckrát, aby nedošlo k jeho zneužití (pokud snad někoho napadá zneužití ze strany pachatele, tak já myslím spíše zneužití ze strany orgánů činných v trestním řízení, toho bych se obával daleko více). Mimochodem, na trestné činy daňové a hospodářské povahy, z nichž byl Berlusconi (ob)viněn, se vztahovala lhůta 5 let, během nichž měla italská policie, prokuratura a soudy vinu prokázat, neměla-li „pravomoc státu trestně stíhat (zde: expremiéra) ze zákona propadnout“, resp. soud procesy ukončil jako promlčené[4], z čehož lze dedukovat, že zahájením trestního stíhání se nestaví promlčecí lhůta, což je také jeden z možných způsobů řešení. Jak totiž ukazují tisíce případů, na které ukázala amnestie, zastavením běhu promlčecí lhůty nastává pro státní trestní aparát čas pohody a ústavní právo na spravedlivý (nadto trestní!) proces není zrovna středobodem jejich zájmu.

Evropská média otázku italského zákona o amnestii na rozdíl od těch českých svého času uchopovala[5] a pravděpodobně tak činily i právní kruhy v těchto zemích; u nás je tato otázka jen science fiction, protože máme stále myšlenkově zakódováno ono vplétání do kola a až neskutečnou víru ve stát (která u nás patrně nahrazuje víru v církevní instituce, ale to je na jinou, spíše psychologicko-sociologickou debatu).

Ať tak či tak, 8 a více let, to není na polemiku, a odůvodňování, že obviněný maří průběh trestního stíhání a že jej prostřednictvím procesních manévrů protahuje apod., jsou ve světle doby 96 a více měsíců (!) komická. Kdyby s takovou argumentací přišli oni mediální kmotrové za mojí babičkou, řekla by jim ta spravedlivá stará žena, ať se jdou vycpat. Měli bychom jim to říci i my.

JUDr. Luděk Lisse, Ph.D. LL.M.,
ředitel Ústavu práva a právní vědy, o.p.s.

[Ústav práva a právní vědy, o.p.s.](#)

PALÁC KONVIKT
Konviktská 24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 247 011

Fax.: +420 224 281 226

e-mail: podatelna@ustavprava.cz

[1] Kolman, P.: Kdo psal amnestii, publikováno na serveru www.epravo.cz dne 15. 5. 2013, pod č. 91438, k dispozici >>> [zde](#).

[2] Srov. např. příspěvek s názvem „Čarodějnice je mrtvá“, zpívají si Britové po smrti Thatcherové, publikovaný na portále novinky.cz dne 12. dubna 2013, viz - k dispozici >>> [zde](#).

[3] Srov. trefný a v době před 4 měsíci, kdy v této věci příliš neexistovala svoboda slova, neměl-li být pisatel veřejně lynčován nebo minimálně latentně odsouzen, určitě hrdinský příspěvek advokáta doktora Václava Vlka publikovaný právě na tomto serveru, viz in Vlk, V.: Každý jako by si s gusem kopnul do prezidenta Václava Klause a jeho amnestie, publikovaný na www.epravo.cz dne 10. 1. 2013, pod č. 88356, článek byl otištěn den předtím, tj. 9. 1. 2013 rovněž v Lidových novinách. K dispozici >>> [zde](#).

[4] V kauze známé jako „MILLS“ Berlusconi čelil obvinění, že v roce 1997 zaplatil svému bývalému britskému právníkovi Davidu Millsovi za falešné svědectví ve dvou procesech z 90. let úplatek ve výši 600 000 dolarů (asi 10,5 milionu Kč) z údajných tajných fondů, které vlastnila společnost Mediaset ovládaná Berlusconiho rodinou. Berlusconiho hrozilo pět let, loni v únoru milánský soud proces ukončil kvůli promlčení. Zdroj: idnes - k dispozici >>> [zde](#).

[5] Italským zákonem o amnestii se svého času seriózně zabývala německá média, srov. např. Focus a jeho Amnestieregelung: Berlusconi muss nur ein Jahr in Haft, in - k dispozici >>> [zde](#), a dále např. i švýcarská média, viz např. příspěvek z Neuer Zürich Zeitung s názvem Amnestiegesetz für Berlusconi, k dispozici >>> [zde](#), stejně jako francouzský deník Liberation v příspěvku Amnestie, Berlusconi - Libération - k dispozici >>> [zde](#), a je pochopitelné, že zákon nezůstává stranou italských médií, srov. např. příspěvek jednoho z hlavních italských deníků La Repubblica s názvem Berlusconi: "Mai promesso condoni e amnestie". Al Pd: "Accordo per la modifica della Costituzione", publikovaný na netu - k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Advokátní kancelář Eversheds Sutherland posiluje svůj nemovitostní tým](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #9: AI - nová infrastruktura světa, nebo přepálený příběh?](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [Mgr. Helena Freyová, posiluje CEE Attorneys v oblasti M&A, Corporate Strategy & Technology](#)
- [Evropská unie rozšiřuje regulaci AI. Obsah generovaný nebo upravený umělou inteligencí musí být pro uživatele rozpoznatelný](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #8: Umění jako investice: mezi vášní a rizikem](#)

- [ATREUM a K2 LEGAL se spojují: vzniká silná kancelář pro stavebnictví, technologie a byznys](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #7: Tam, kde vznikají unicorny – Jak přemýšlí venture capital](#)
- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Ocenění Flamma získaly Ivana Janů, Jitka Chizzola, Ženy v právu a projekt Máš na to nadace Evy Pavlové](#)